

שיחות הר"ן – אות פ

1) שיחות הר"ן – אות פ

בְּנֵי אָדָם יֵשׁ לָהֶם כַּח לְמַנְעַ וּלְהִסִּית אֶת הָאָדָם לְרַחֲקוֹ מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרָא וּמִצְדִּיקֵי אָמֶת, יוֹתֵר מִן הַיֵּצֵר הָרָע.
כִּי הַיֵּצֵר הָרָע אֵין לוֹ יִלְתָּת רַק כְּפִי כַחוֹ, כְּפִי בְּחִינַת הַיֵּצֵר הָרָע מְאִיזָה הָעוֹלָם שֶׁהוּא. אֲבָל הָאָדָם הוּא כְּלָלִיּוֹת, שֶׁכָּלִיל מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. וְעַל־כֵּן מְנִיעוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם הֵם יוֹתֵר מְנִיעוֹת הַיֵּצֵר הָרָע.

2) ליקוטי מוהר"ן – תנינא, תורה יב

כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שִׁכְלוֹ וְחֻכְמָתוֹ יוֹכֵל לִפְל בְּטְעוֹתָיִם וּמְכַשׁוֹלוֹת רַבִּים וְלִבּוֹא לִיְדֵי רְעוֹת גְּדוֹלוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, וַיֵּשׂ שֶׁקְּלָקְלוֹ הִרְבֵּה כְּגוֹן הַרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד הַמְּפָרְסָמִים, שֶׁהִטְעוּ אֶת הָעוֹלָם וְהַכֵּל הָיָה עַל יְדֵי חֻכְמָתָם וְשִׁכְלָם, וְעַקֵּר הַיְהִדוּת הוּא רַק לִילֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוּת, בְּלִי שׁוּם חֻכְמוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דְּבַר שְׁעוֹשָׂה, שִׁיְהִיָּה שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ...
יח וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מְרַחֵק; וּבְטָרִם יִקְרַב אֲלֵיהֶם, וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ. יֵט וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אַחֵיו: הִנֵּה בְּעַל הַחֲלָמוֹת הַלְזָה בָּא. כִּי וְעַתָּה לָכֵן וְנַהַרְגְהוּ, וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאַחַד הַבְּרוֹת, וְאִמְרֵנוּ, חַיָּה רָעָה אֲכָלְתָּהּ; וְנִרְאָה מַה יִּהְיֶה חֲלָמָתוֹ. כֹּא וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן, וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם; וַיֹּאמֶר, לֹא נִכְנָו נַפְשׁ. כֹּב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רְאוּבֵן, אֵל תִּשְׁפְּכוּ דָם, הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר, וַיֵּד אֵל תִּשְׁלַחוּ בּוֹ: לְמַעַן הֲצִיל אֹתוֹ מִיָּדָם, לְהַשִּׁיבוֹ אֶל אֲבִיו. כֹּג וַיְהִי, כְּאֲשֶׁר-בָּא יוֹסֵף אֶל אַחֵיו; וַיִּפְשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתֻנְתּוֹ, אֶת כְּתֻנֵּת הַפָּסִיס אֲשֶׁר עָלָיו. כִּד וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה; וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם.

3) ברשאית (וישב) – פרק לז

יח וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מְרַחֵק; וּבְטָרִם יִקְרַב אֲלֵיהֶם, וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ. יֵט וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אַחֵיו: הִנֵּה בְּעַל הַחֲלָמוֹת הַלְזָה בָּא. כִּי וְעַתָּה לָכֵן וְנַהַרְגְהוּ, וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאַחַד הַבְּרוֹת, וְאִמְרֵנוּ, חַיָּה רָעָה אֲכָלְתָּהּ; וְנִרְאָה מַה יִּהְיֶה חֲלָמָתוֹ. כֹּא וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן, וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם; וַיֹּאמֶר, לֹא נִכְנָו נַפְשׁ. כֹּב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רְאוּבֵן, אֵל תִּשְׁפְּכוּ דָם, הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר, וַיֵּד אֵל תִּשְׁלַחוּ בּוֹ: לְמַעַן הֲצִיל אֹתוֹ מִיָּדָם, לְהַשִּׁיבוֹ אֶל אֲבִיו. כֹּג וַיְהִי, כְּאֲשֶׁר-בָּא יוֹסֵף אֶל אַחֵיו; וַיִּפְשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתֻנְתּוֹ, אֶת כְּתֻנֵּת הַפָּסִיס אֲשֶׁר עָלָיו. כִּד וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה; וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם.

4) רש"י (שם)

והבור רק אין בו מים. ממשמע שְׁנֵאמַר וְהַבּוֹר רַק, אֵינִי יוֹדֵעַ שְׂאֵין בּוֹ מַיִם, מַה תִּלְמוּד לומר אין בו מים? מים אין בו, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ (בראשית רבה, שבת כ"ב):

5) מסכת יבמות דף קכא.

תנו רבנן: נפל לגוב אריות אין מעידין עליו, לַחֲפוּרָה מְלֵאָה נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים מְעִידִין עָלָיו.

6) Rebbe Nachman's Soul: A Commentary on Sichos HaRan from the Classes of R' Zvi Aryeh Rosenfeld¹

The answer is that Reuven said, "I know what is written in the *Sichos HaRan*, I know what Rabbeinu *zal* said, that the worst enemy of a person is another human being. Therefore, if I rescue Yosef HaTzaddik from his brothers, no matter where I put him, he's better off, because an angel is less destructive than a person. An angel is surely more powerful than snakes and scorpions. A person could be saved from an angel and Yosef HaTzaddik could be saved through his goodness, through his purity, through his

holiness as a tzaddik. He could be saved by a miracle from snakes and scorpions, but nothing can save him from these humans, his brothers, who will destroy.

"Therefore," he said, "I would rather risk his life in a pit of snakes than hand him over to his brothers, to the mercy of his brothers who are intent on killing him."

7) חזקוני - פרשת וירא (13th Century)

"באלני ממרא" - פרש"י הוא שנתן לו עצה על המילה... ואם תאמר היאך יתכן לומר על איש גדול וקדוש אהוב למקום כאברהם שעמד בעשר נסיונות יטול עצה אם יקיים מילה מצוה של הקב"ה אם לא? אלא יש לנו לומר בודאי אברהם לא תלה דעתו בדעת אחרים לעשות רצון בוראו אך בדעתו היה לשקול דעתם של ענר אשכול וממרא ולא מצא בהם ישר רק בממרא...

8) מסכת סוכה דף נב.

אֲתָא הָהוּא סָבָא, תָּנָא לֵיהּ: כָּל הַגְּדוֹל מִחֲבִירוֹ — יָצָרוּ גְדוֹל הַיָּמָנוּ.

¹ Compiled by Rabbi Shlomo Katz; vol 2, pg 240-241

9) מאמרי קודש – פרשת יתרו, שנת תשס"ו [עמ' קא-קב] (האדמו"ר מטאלנא שליט"א)

לא הצלחתי לעורר מאומה, הביט בו הרבי מקלויזענבורג ואמר לו, הרב וינברג נעלמה מכם סוגיא מפורשת בחולין, אין הסתה בדברים, כאשר רוצים להכניס אמונה בלב העם, יש ללמוד הדרך מתלמידי הבעש"ט, כי רק בסעודת מרעים כשיושבים ומתחזקים זה מזה באהבה ורעות, גדולה לגימא שמקרבת את הלבבות, יכולים להעלות אפילו הגוף החומרי לדרגת אמונה פשוטה, וכל ימיו היה הגאון בעל שרידי אש משבח ומקלס הדברים הנכונים ששמע מפי הרבי מקלויזענבורג זיע"א.

מזונם היה פחות מלחם צר ומים לחץ, בראש המסובים ישב איש אלוקים הרב הדומה למלאך ה', והוא מעורר ומדבר דברים נוחמים על לב העולם, אחר שנסתיימה הסעודה שאל הרב וינברג לאחד, מיהו שישב בראש המסובים, השיב לו כי הוא הרב מקלויזענבורג שהקריב את כל משפחתו על קידוש ה' במזבח אושביץ, והוא אשר הפיח רוח חיים בעצמות היבשות, ומעורר מאות מבני ישראל לעבודתו ית"ש, אחר שנשתתה שם כמה ימים, הוא ניגש אל הרבי מקלויזענבורג ושאלו בתמיהה, היאך יכול מר לעורר אנשים אלו במצבם הירוד הזה, בעוד אני עם כל הדרשות הנפלאות בעומק המחשבה והרעיון,

מחשבה, אך ראה כי אין דבריו פועלים מאומה בלב השומעים, ובמקומות רבים לא באו כלל יהודים לשומעו, נתעצב בלבו על הדבר, וחשב מחשבות מהו פשר הדבר, שמא לא שמעו אליו מקוצר רוח ומעבודה קשה, ואין עתה הזמן המוכשר לעוררם לכך, אך נתפלא מאד לשמוע כי במחנה אחד בפערענוואלד, ישנה התעוררות גדולה ועצומה, ורבים חוזרים לאמונתם התמה במקום זה, דבר זה הפליאו מאד והחליט ליסוע למחנה זה, הוא הגיע שם לעתות ערב, ושמע כי בצרף פלוני עורכים עתה סעודת מרעים, הוא נכנס שם וראה היאך יושבים כמה מגינים יהודים אשר שרדו את שבעת מדורי גיהנום, ומזמרים בצוותא, וכל

שמעתי מיהודי בבית וגן, ששמע מהגאון רבי יחיאל יעקב וינברג זצ"ל בעל שרידי אש, שהיה גאון המחשבה והרעיון בדור האחרון, ואחר המלחמה האיזומה, נתבקש ע"י כמה מגדולי הדור לצאת ממקום מושבו בשווייץ, אל מחנות הפליטים הרוויים והסחופים, לחזקם ולעודדם בעניני אמונה ויהדות, במשך שבועיים הכין הרב וינברג מערכות שלימות בדרך המחשבה והרעיון בעניני אמונה, בנויים לתפארת על יסודות איתנים שיסד הרמב"ם, הרמח"ל, המהר"ל וגדולי עולם, פניני רעיונים בעומק המחשבה, ואחר כל זאת שם לדרך פעמיו והגיע למחנות הפליטים, שם עמד ודרש דרשות נפלאות ועמוקות בעניני

10) תהלים – פרק קו, פסוק לה ויתַעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מֵעֲשִׂיהֶם.

11) אורח לחיים – סוף פרשת ויקרא (ר' אברהם חיים מזלאטשוב זצ"ל) [1726-1816]

אָתוּ צַעֲיִכ ר"ל וְאֵזוּ וִיתַעַרְבוּ צַגוּיִם וְיִלְמְדוּ מֵעֲשִׂיהֶם הַסּ הַקְּלִיפּוֹת שֶׁל גּוֹיִם הַמַּחֲטִיאוּיִן צַעֲיִכ עַכ"ד וּדְפַח"ח וְאֵזוּ שְׁאֵמֵר וְאֵס נֶפֶשׁ אַחַת תַּחֲטָא צַשִּׁגְגִּי: וְאֵזוּ מַעַס הַאֲרֶץ ר"ל הַחֲטָא הַזֶּה צֹאֵחַ מַעַס הַאֲרֶץ מִגּוֹיִם מִמַּעֲשִׂיהֶם הַסּ הַמַּחֲטִיאוּיִן צַעֲיִכ כַּנִּי: :

כַּנִּי: אִי מַעַס הַאֲרֶץ זֶה־נִּכְשׁ שְׁמַעְתִּי מִכֶּהֱנִי הַחֲכִיד צוֹלֵחַ קִדְשָׁא מוֹי מִשְׁלֵם זוֹסֵמָאן נִי פִי הַפְּסוֹק וִיתַעַרְבוּ צַגוּיִם וְיִלְמְדוּ מֵעֲשִׂיהֶם וְהִלְלִי וְיִלְמְדוּ מִמַּעַסִּי אֲבָל צֹאֵחַ הַגּוֹיִם צַעֲשׁוֹתַם עֲבִירוֹי דְהִיִּינוּ נִיֶּאֱרָף וְכִינֹלֵא צוּ נַחֲכוּהּ מַחֲמַת זֶה קְלִיפּוֹת וְהַאֲוִיר מִלֵּא מִזֶּה וְנִי שְׁאִין לוֹ דְבִיקוֹת צַהֲשִׁיית וּמַתַּעַרְבוּ צַגוּיִם ר"ל צַקְלִיפּוֹת הַהֶסּ וְהַסּ הַמַּחֲטִיאוּיִן

12) רבינו בחיי - פרשת לך לך [פתיחה לפרשה לך לך]

"הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יִחָפֵס וְרַעְיָהוּ כְּסִילִים יִרְעֶי" (משלי יג, כ). שלמה המלך ע"ה יזהיר בפסוק הזה על אדם להשתדל בחברת החכמי' ולהתרחק מחברת הכסילים, ואומר "הולך" שהולך אחריהם תמיד ומתחבר אליהם ועושה עצמו טפל להם, ונותן אותם עליו אלופים לראש, מי שיש לו מדה זאת אין ספק שיחכם, והמתחבר עם הכסילים שיהיה הוא להם ראש ירוע, כלומר ישר. והנה הפסוק מבאר הנזק המגיע מחברת הכסילים והתועלת המגיע לאדם מחברת החכמים, כי זה ישר וזה יחכם, וידוע כי המתחבר אל החכם יהנה והחכם אינו חסר כלום, וע"כ נמשלה התורה לנר, כענין שאמר דוד ע"ה: "נֵר לְרַגְלִי דְבִרְךָ וְאֹר לְנִתְיָבְתִי" (תהלים קיט, קה), לפי שהנר הכל מדליקין ממנו ואין אורו חסר כלום, ומזה אמרו במדרש: (מדרש משלי יג) הולך את חכמים יחכם, משל למה הדבר דומה לאדם הנכנס לחנותו של בשם וקלט ריח הבשמים כשיצא כל בגדיו מבושמים והוא לא קנה מן הבשם, כלומר והבשם לא מכר לו כלום, וזהו שאמר: הולך את חכמים יחכם... והנה אברהם אבינו ע"ה רצה לקיים ענין התורה והעבודה, וכמו שדרשו רז"ל: (יומא כח ב) קיים אברהם אבינו אפילו ערובי תבשילין, והוצרך להזהר מחברת אנשי דורו הרשעים שהיו סבה לבטול הבחירה, וע"כ בא אליו דברי הש"י שיתרחק מהם, ואל יתלכלך עמהם, ושילך מארצו וממולדתו אל הארץ אשר יראנו. וזהו שכתוב: "ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך", ודרשו רז"ל: (תנחומא לך לך ג) היה דומה אברהם לצלוחית של פליטון הנתונה בבית הקברות ולא נודע ריחה, מה עשו נטלוה וטלטלוה ממקומה והודיעו ריחה לעולם, כך היה אברהם דר בתוך עובדי ע"ז א"ל הקב"ה לך לך, התרחק מהם ואל תתלכלך עמהם, וזהו שתפס לשון "לך לך"...